

WAAROM MENSEN WINNEN VAN COMPUTERS

Elke Geraerts

Doctor in de psychologie; founding partner Better Minds at Work; auteur van *Authentieke Intelligentie*

‘Zo’n vaart zal het wel niet lopen.’ Als er één constante is in de geschiedenis van de mensheid, dan is het wel dat grote revoluties steevast worden voorafgegaan door deze doodoener. Nu artificiële intelligentie (AI) geen verre toekomstmuziek meer is maar al een dagelijkse realiteit, hoor ik nog steeds hetzelfde. Maar... heb je geen smartphone, tablet, laptop of gps? Welkom dan, in het tijdperk van de *homo digitalis*!

In dit tijdperk leven robots en mensen naast en met elkaar. Niet die vreselijke *killerbots* en terminators waarmee Hollywood ons heeft doen gruwen, maar lieve, gediensstige robots die klusjes voor ons klaren. In de Verenigde Staten wordt een kwart van de gezinnen thuis geholpen door een huisrobot, veteranen met post-traumatische stressstoornis worden geholpen door AI en bij een tekort aan affectie kun je een beroep doen op robohond Aibo of, afhankelijk van je behoefte, op liefdesrobot Loveplus.

Het is duidelijk dat we het nog niet eens zijn over wat we daar nu allemaal samen van vinden. De meningen, ook onder experts, zijn extreem verdeeld. Hier en daar hoor je horrorscenario's opduiken over de menselijke slaven van AI, en dat wij als mens nauwelijks nog nodig zullen zijn op de werkvloer. Tegen 2020 zouden volgens sommige schattingen maar liefst vijf miljoen banen door computers worden uitgevoerd. In 2030 zouden robots naar schatting een derde van de banen in de Verenigde Staten hebben overgenomen.

Steeds meer mensen hebben het gevoel dat ze de zeggenschap kwijt zijn, dat ze machteloos staan tegenover die ontwikkelingen. We voelen dat we de teugels hebben losgelaten en een aantal mensen stelt zich nu al hardop de vraag of we dit wel allemaal kunnen bolwerken. Of ons brein al die veranderingen wel aankan.

Het eenduidige en hoopvolle antwoord daarop is: ja. Ons brein heeft namelijk een geheim wapen, iets wat geen enkele machine ter wereld ooit zal hebben, ons brein is namelijk authentiek. Niets in de handen, niets in de mouwen, gewoon het krachtigste wapen ooit. Zeker in tijden van AI.

Garry Kasparov, de Russische schaakkoning die in 1995 als allereerste een schaakspel tegen een computer verloor, zei: ‘In plaats van ons zorgen te maken over wat machines kunnen doen, zouden we ons beter zorgen kunnen maken over wat wij kunnen dat zij niet kunnen.’ Zo zie ik het ook. En dat is wat ik noem onze ‘authentieke intelligentie’: het vermogen om je unieke menselijke kwaliteiten te versterken en te gebruiken.

Zoals het feit dat een mens zichzelf kan heruitvinden, heroriënteren of een nooit eerder verkend pad kan bewandelen. De mens verlegt zijn grenzen elke dag opnieuw. Computers kunnen dit niet, zij zoeken hun antwoorden altijd in het verleden en kiezen steevast de veiligste weg.

Een mens daarentegen is in staat tegen alle verwachtingen en alle tegenkantingen in, door te zetten en zijn eigen weg te zoeken. Ons vermogen om onszelf te herprogrammeren vormt de basis om meer uit ons mentale kapitaal te halen.

Een tweede unieke menselijke kwaliteit is ons vermogen om weerstand te bieden, in verzet te gaan. Niet alleen tegenover een bezetter of een onethische ondernemer, maar nog meer tegen onszelf. Een mens kan puur op basis van wilskracht zijn impulsen controleren. Een computer heeft geen wilskracht. Die moet doen wat hem werd opgedragen.

Een derde kwaliteit is fantaseren, verbeelden, creëren. Het is dit vermogen dat ervoor gezorgd heeft dat we uit de donkere spelonken zijn ontsnapt en een wereld gecreëerd hebben van mensenrechten en natiestaten, wolkenkrabbers, flipflops, roomijs en ja: AI. In het AI-tijdperk is het niet meer 'Ik denk, dus ik ben', maar 'Ik verbeeld, dus ik ben'.

Nog een puur menselijke kracht is ons vermogen om authentieke relaties uit te bouwen met onze medemens. De Israëlische historicus Yuval Noah Harari geeft die in zijn boek *Sapiens* op als de belangrijkste verklaring voor het feit dat we er als soort in zijn geslaagd heerser over de aarde te worden: omdat we diepere contacten kunnen uitbouwen met meer mensen dan eender welke andere diersoort. Computers kunnen het al helemaal niet, ongeacht wat de Loveplus-robot je doet geloven. Zelfs al lijkt het in deze tijden van polarisatie en eenzaamheid alsof we deze kwaliteit aan het verliezen zijn, het potentieel is er nog steeds.

Al die kwaliteiten maken ons al mens niet alleen uniek, maar ook authentiek. En in die authenticiteit ligt niet alleen onze beste kans op overleving als soort, maar ook in het veranderen van ons eigen leven. Ook wie zich absoluut geen zorgen maakt over technologie, digitalisering en robotica, vaart er wel bij deze kwaliteiten verder te ontwikkelen en beter te benutten om een gelukkiger, betekenisvoller en succesvoller leven te leiden.

